

Rapport over de onderzoeksvisitatie aan de

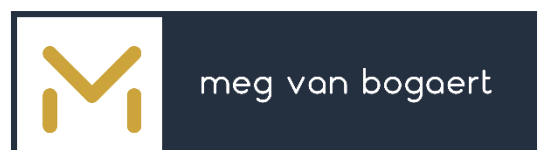
## **Faculteit Rechtsgeleerdheid**

Groningen Centre for Law and Governance

over de periode 2016-2021

Onderzoeksvisitatie volgens het  
Strategy Evaluation Protocol 2021-2027

Maart 2023



meg van bogaert

[meg@megvanbogaert.nl](mailto:meg@megvanbogaert.nl)  
Project MVB084 © 2023

# Inhoudsopgave

<b>VOORWOORD .....</b>	<b>5</b>
<b>INTRODUCTIE .....</b>	<b>7</b>
DOEL VAN DE BEOORDELING .....	7
DE VISITATIECOMMISSIE.....	7
BEOORDELINGSCRITERIA .....	7
DOCUMENTATIE.....	7
WERKWIJZE.....	7
<b>FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID.....</b>	<b>9</b>
FACULTAIRE ORGANISATIE .....	9
MISSIE, VISIE EN STRATEGIE .....	10
ACADEMISCHE CULTUUR .....	11
KWALITEIT VAN HET ONDERZOEK .....	13
MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE .....	14
<b>ONDERZOEKSPROGRAMMA'S .....</b>	<b>16</b>
EFFECTIVE CRIMINAL LAW.....	16
LAW ON ENERGY AND SUSTAINABILITY.....	17
PROTECTING EUROPEAN CITIZENS AND MARKET PARTICIPANTS .....	18
PUBLIC INTERESTS AND PRIVATE RELATIONSHIPS .....	19
PUBLIC TRUST AND PUBLIC LAW.....	20
TRANSBOUNDARY LEGAL STUDIES.....	21
USER-FRIENDLY PRIVATE LAW .....	22
BRONNEN VAN BYZANTIJS-ROMEINS RECHT.....	23
<b>PROMOVENDI.....</b>	<b>24</b>
SELECTIE EN TOELATING .....	24
PROMOTIEOPLEIDING.....	24
BEGELEIDING.....	25
PROMOTIEDUUR .....	25
ONDERWIJSTAKEN .....	25
BEGELEIDING EN COACHING.....	26
<b>AANBEVELINGEN .....</b>	<b>27</b>
<b>BIJLAGEN .....</b>	<b>28</b>
BIJLAGE 1: SEP 2021-2027 (ENGELS) .....	29
BIJLAGE 2: PROGRAMMA RUG RECHTEN 2022.....	30
BIJLAGE 3: KWANTITATIEVE DATA.....	31

Dit rapport is vastgesteld op 17 maart 2023



# Voorwoord

Een onderzoeksvisitatie heeft op het eerste gezicht een 'keurend' karakter. Er komt een commissie van deskundigen die aan de hand van een vast lijstje met een loep alle te beoordelen onderdelen langs loopt. Dat beeld is inmiddels behoorlijk achterhaald. De onderzoeksvisitatie dient eigenlijk vooral om een faculteit kritisch naar zichzelf te laten kijken, en de sterke en zwakke punten voor zichzelf te benoemen. Misschien komen niet al die punten in de zelfevaluatie, maar het doel, jezelf kritisch bevragen, is dan al wel gediend.

Het GCLG heeft de commissie een openhartige zelfevaluatie voorgelegd en zijn onderzoekers hebben al even openhartig onze vragen tijdens ons bezoek beantwoord. On-Gronings trots, een term die verschillende keren is gebezigd door onderzoekers en bestuur, dat mag het GCLG zeker zijn. Er gaat veel heel goed met het onderzoek, terwijl op sommige punten ruimte is voor verbetering. Welke dat zijn, kunt u hierna lezen in ons rapport.

De commissie kijkt met plezier terug op haar werkzaamheden en op het bezoek aan de faculteit. Namens de commissie wil ik dan ook onze erkentelijkheid uitspreken voor de prettige voorbereiding, de goed georganiseerde ontvangst en de goede sfeer waarin de gesprekken konden plaatsvinden. Daar zijn velen bij betrokken geweest, die het verdienen even in het zonnetje te staan. Tot slot hecht ik eraan om ook Meg van Bogaert zeer te bedanken voor haar professionele en ontspannen ondersteuning.

**Adrienne de Moor - van Vugt**  
**Voorzitter**  
**Januari 2023**



# Introductie

## Doel van de beoordeling

Het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) heeft opdracht gegeven voor de evaluatie van het onderzoek van de Faculteit Rechtsgeleerdheid. Deze onderzoeksvisitatie maakt deel uit van de zesjarige kwaliteitszorgcyclus van de universiteit en is bedoeld om de kwaliteit van het onderzoek te bewaken en te verbeteren en invulling te geven aan de verantwoordingsplicht jegens overheid en samenleving. De kwaliteitsbeoordeling in dit rapport is gebaseerd op het Strategy Evaluation Protocol voor publieke onderzoekinstellingen 2021-2027 (SEP, bijlage 1), opgesteld door de Universiteiten van Nederland (UNL), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

## De visitatiecommissie

Het College van Bestuur van de RUG heeft een visitatiecommissie (hierna: commissie) van externe peers benoemd, waaronder een mid-career onderzoeker en een promovendus. De commissie bestond uit:

- Prof. dr. mr. Adrienne de Moor-van Vugt, bijzonder hoogleraar Staats- en bestuursrecht UvA en staatsraad bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
- Prof. mr. Bram Akkermans, hoogleraar Vermogensrecht, Maastricht University;
- Prof. mr. Tineke Cleiren, emeritus-hoogleraar Straf- en Strafprocesrecht, Leiden University;
- Prof. mr. Roel Schutgens, hoogleraar Algemene Rechtswetenschap, Radboud Universiteit;
- Prof. dr. Vincent Sagaert, gewoon hoogleraar in Privaatrecht, KU Leuven, België;
- Sophie Starrenburg LLM, promovenda bij het Grotius Centre for International Legal Studies, Leiden University.

Dr. Meg van Bogaert werd benoemd tot onafhankelijk secretaris van de commissie. De leden van de commissie ondertekenden een onafhankelijkheidsverklaring waarin zij stelden te

oordelen zonder vooringenomenheid, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang. Alle bestaande professionele relaties tussen de leden van de commissie en de beoordeelde programma's werden besproken in de startbijeenkomst van de commissie. De commissie concludeerde dat er geen risico van partijdigheid of ongepaste beïnvloeding was.

## Beoordelingscriteria

Het SEP was het uitgangspunt voor de evaluatie door de commissie. Dit protocol beschrijft de doelen en methoden voor de evaluatie van het publiek gefinancierde onderzoek in Nederland. Het SEP onderscheidt drie beoordelingscriteria: (1) kwaliteit van het onderzoek, (2) maatschappelijke relevantie en impact en (3) levensvatbaarheid (viability). Daarnaast vraagt het SEP commissies om bij de beoordeling van de drie centrale criteria rekening te houden met vier specifieke aspecten. Deze aspecten zijn: (1) Open Science, (2) PhD Policy and Training, (3) Academic Culture en (4) Human Resources Policy. Naast de richtlijnen en criteria in het SEP, heeft de commissie rekening gehouden met de taakomschrijving die door het College van Bestuur van de universiteit is vastgesteld.

## Documentatie

De commissie ontving de volgende documentatie:

- Zelfstudie 2016-2021, inclusief bijlagen;
- Rapport vorige visitatie;
- Rapport Midterm review;
- Strategy Evaluation Protocol 2021-2027;

## Werkwijze

Het bezoek vond plaats in Groningen op 14 en 15 november 2022. Voorafgaand aan het bezoek hebben de commissieleden de verstrekte documentatie gelezen, hebben ze de kernpublicaties doorgenomen en vragen geformuleerd voor de gesprekken. In een online startvergadering, op 20 oktober 2022, heeft de commissie afspraken gemaakt over procedurele

zaken en zijn de eerste bevindingen over de zelfstudie gedeeld. Aan de start van het bezoek besprak de commissie haar voorlopige bevindingen meer in detail.

Tijdens het bezoek sprak de commissie met vertegenwoordigers van de faculteit en de onderzoeksprogramma's. Doel van de gesprekken was het verifiëren en aanvullen van de informatie uit de zelfstudie om tot een oordeel over de beoordelingscriteria en aspecten uit het SEP te komen. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter van de commissie de belangrijkste voorlopige conclusies weer in een mondelinge terugkoppeling. Het schema voor het visitatiebezoek is opgenomen in bijlage 2.

Op basis van schriftelijke input door de commissieleden, hebben de voorzitter en

secretaris na het bezoek een eerste versie van het commissierapport opgesteld. In dit rapport worden de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de commissie beschreven. Dit conceptrapport is toegestuurd aan de commissie, met het verzoek het aan te vullen. Vervolgens is het conceptrapport voorgelegd aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid en de Rijksuniversiteit Groningen voor een controle op feitelijke onjuistheden of onduidelijkheden. Na bestudering van deze feedback heeft de secretaris in nauw overleg met de voorzitter en de overige commissieleden de laatste hand aan het rapport gelegd. Het eindrapport is door de commissie vastgesteld en aangeboden aan het College van Bestuur van de universiteit en het faculteitsbestuur. Het rapport werd voltooid op 17 maart 2023.



# Faculteit Rechtsgeleerdheid

## Facultaire organisatie

Het onderzoek van de Faculteit Rechtsgeleerdheid is georganiseerd in het *Groningen Centre for Law and Governance (GCLG)*. Het GCLG omvat zeven onderzoeksprogramma's en tien expertisecentra. Het creëert een gemeenschappelijk en interdisciplinair kader en versterkt de (internationale) profilering van het onderzoek. De zeven onderzoeksprogramma's zijn:

- Effective Criminal Law (ECL)
- Law on Energy and Sustainability (LES)
- Protecting European Citizens and Market Participants (PECMP)
- Public Interests and Private Relationships (PIPR)
- Public Trust and Public Law (PTPL)
- Transboundary Legal Studies (TLS)
- User Friendly Private Law (UPL)

Ook de kleine onderzoeksgroep Bronnen van Byzantijns-Romeins Recht is ingebed in het GCLG.

Uit de zelfevaluatie en de gesprekken komt naar voren dat de faculteit zoekende is naar de beste rol van het centrum in het onderzoek binnen de faculteit. Het GCLG vormt de paraplu waaronder het onderzoek is ondergebracht. In het verleden heeft het GCLG diensten bewezen bij de ontwikkeling van het juridisch onderzoek in Groningen. Voor sommige onderzoekers functioneert het GCLG nog steeds als thuisbasis, anderen vinden die thuisbasis in hun eigen onderzoeksprogramma.

De commissie ziet in de huidige vorm geen heel grote meerwaarde van het GCLG, de meerwaarde van het *centre* ten opzichte van de faculteit als 'merk' voor profilering van het onderzoek is niet (meer) goed zichtbaar. De commissie kan zich schrapping voorstellen, ook omdat de Faculteit Rechtsgeleerdheid als instituut voldoende profiel heeft om als paraplu voor onderwijs én onderzoek te gebruiken. Anderzijds, ondanks de beperkte meerwaarde van het centrum in de beleving van veel onderzoekers, speelt het centrum wel een (bescheiden) rol. Het GCLG

maakt immers deel uit van een landelijk netwerk van centra en onder dit label worden bijvoorbeeld internationale congressen georganiseerd. Ook kan het GCLG nuttig zijn als uithangbord en vehikel in communicatie naar buiten, zoals faculteitsbrede congressen of de boekenreeks. Indien de faculteit kiest voor voortzetting van het GCLG, dan dient het faculteitsbestuur daar ook duidelijk op in te zetten, inclusief de benodigde investering om de meerwaarde te verzilveren.

Op GCLG-niveau vormen de programmaleiders de programmaraad samen met de directeur onderzoek, de portefeuillehouder onderzoek, de directeur van de graduate school (GGSL) en de voorzitter van de Commissie Wetenschapsbeoordeling en Ethiek (CWB), die de strategie en toekomstige thema's bespreekt. Het onderzoeksbeleid wordt gecoördineerd binnen Bureau Onderzoek, onder leiding van de Directeur Onderzoek en in nauwe samenspraak met de portefeuillehouder Onderzoek. De commissie gebruikt het woord gecoördineerd, omdat het haar is gebleken dat het beleid is om initiatieven voor onderzoek te laten komen vanuit de individuele onderzoeksprogramma's en hun onderzoekers. De coördinatie gebeurt door vaststelling van de onderzoeksprogramma's, het aannamebeleid, de gesprekken met programmaleiders en monitoring bij verslaglegging.

De commissie vindt het een groot goed dat onderzoekers zich kunnen richten op die onderwerpen die hen aanspreken ("bottom-up" benadering). De keerzijde van deze aanpak is dat er niet expliciet wordt gestuurd op onderzoeklijnen en op samenhang in het onderzoek in de respectievelijke programma's. De faculteit mist daarmee mogelijk kansen. Een meer 'leidend' onderzoeksprogramma biedt immers ook samenhang, structuur, ondersteuning en inspiratie aan de onderzoekers. De commissie adviseert om periodiek de balans per onderzoeksprogramma op te maken.

Het professionele team van Bureau Onderzoek

fungeert als aanspreekteam voor alle onderzoekers om ze te helpen de kwaliteit van het onderzoek te bevorderen en talentontwikkeling te stimuleren. In de evaluatieperiode is onderzoeksondersteuning uitgebreid en verder geprofessionaliseerd. De onderzoekers geven in de gesprekken met de commissie aan positief te zijn over de gegeven ondersteuning. Met name de proactieve benadering en het actief meedenken, bijvoorbeeld door de Faculty Funding Officer (FFO) en Privacy & Security Coördinator (PSC), worden gewaardeerd. De commissie is zonder meer positief over de professionalisering in de ondersteuning van onderzoekers, bijvoorbeeld bij het schrijven van onderzoeksvoorstellen. Daarbij gaat het niet alleen om de beoordeling van voorstellen door de CWB. De faculteit heeft ook geïnvesteerd in het actief onder de aandacht brengen van subsidiekansen bij onderzoekers via de FFO en in het bieden van ondersteuning bij het opstellen van aanvragen. Deze aanpak heeft vruchten afgeworpen, getuige hiervan onder meer de verworven ERC Grants. Ook worden onderzoekers geholpen bij vragen over de AVG, dataopslag en datamanagement door de PSC.

Met uitzondering van TLS bestaan de onderzoeksprogramma's al geruime tijd, zonder (vooraf) vastgestelde looptijd. Gaandeweg vindt – in samenspraak met de portefeuillehouder onderzoek en de directeur onderzoek - inhoudelijke vernieuwing plaats op initiatief van de programmaleiders en onderzoekers. De programma's doen dat ieder op hun eigen manier. De commissie ziet de aanpak van PTPL, waarbij voor korte tijd focusgebieden worden aangewezen, als een *good practice*. Het valt de commissie op dat de namen van de onderzoeksprogramma's niet altijd de lading van het onderzoek dekken. Een aantal programmanamen suggereert empirisch onderzoek. Echter, niet elk onderzoeksprogramma omvat een empirische component, al suggereert de naam van het onderzoeksprogramma deze wel. De commissie adviseert om met een zekere regelmaat te verifiëren of de naamgeving van de programma's passend is voor de inhoud van het onderzoek.

De vorige visitatiecommissie formuleerde zorgen

over de complexiteit van de organisatie, met name de plaats van de onderzoeksprogramma's in relatie tot de vakgroepen, expertisecentra en individuele onderzoeklijnen. Het is de huidige commissie gebleken dat de organisatie grotendeels ongewijzigd is gebleven en onveranderd complex is. De commissie constateert wel dat de complexiteit voor de onderzoekers geen onduidelijkheden oplevert over hun positie en de verantwoordingsrelaties. De commissie ziet daarom af van aanbevelingen op dit punt. Het is op papier/formeel een complexe structuur ten aanzien waarvan de commissie enige tijd nodig had om die te doorgronden. Zij kreeg echter de indruk dat het voor betrokkenen goed werkbaar is, en dat lijkt mede te komen doordat er goede informele structuren lijken te functioneren. Daarom geen aanbevelingen. Dat er ook een risico zit aan de informele structuur, behandelt de commissie bij *Academische cultuur*.

## Missie, visie en strategie

De missie van de Faculteit Rechtsgeleerdheid aan de RUG is *Het leveren van een wezenlijke bijdrage aan een goed functionerende rechtsstaat, op nationaal maar ook op Europees en internationaal niveau*. De missie van het GCLG is breed en passend voor onderzoek aan een juridische faculteit, hoewel de koppeling naar de onderzoeksprogramma's niet goed zichtbaar is.

De onderzoeksmissie, *het leveren van een wezenlijke bijdrage aan een goed functionerende rechtsstaat, op nationaal maar ook Europees en internationaal niveau*, is breed geformuleerd. De link met onderwijs en de sterke disciplinaire basis zijn aansprekend. Wat volgens de commissie niet in de visie naar voren komt, maar wat wel kenmerkend is voor de faculteit, is de 'mens boven structuur' benadering, die in de faculteit ook wel bottom-up benadering wordt genoemd. Dit geldt niet alleen voor het onderzoeksbeleid dat is gericht op onderzoekers, maar is ook zichtbaar in de onderwerpen die centraal staan in het onderzoek, bijvoorbeeld bij PTPL en bij deelthema's van PECMP en LES. Deze 'mens boven structuur' benadering is tamelijk uniek en daarmee een sterk, kenmerkend aspect van de

faculteit. Deze benadering werd overtuigend gepresenteerd tijdens het visitatiebezoek. Mede gezien het belang voor de rekrutering als universiteit uit de provincie, kan de commissie het belang van deze benadering en visie bijtreden.

Vernieuwing van het onderzoek gebeurt als gezegd langs de weg van de geleidelijkheid. Daar is iets voor te zeggen. De commissie beveelt in dit verband aan periodiek de balans op te maken van het totaal van onderzoeksprogramma's. Dat biedt kansen om scherpere keuzes te maken in de richting van het onderzoek en in concrete onderzoeksthema's.

## Academische cultuur

Een van de te beoordelen aspecten betreft de academische cultuur, waaronder openheid, (sociale) veiligheid en inclusiviteit van de onderzoeksomgeving, en wetenschappelijke integriteit vallen.

De faculteit kiest op dit punt, net als bij de inrichting van het onderzoek, bewust voor een bottom-up strategie in de organisatie en bijpassende structuren. De organisatie- en omgangscultuur is weinig geprotocolleerd, de sfeer is informeel en betrokken. Door middel van informele verbanden (kleine organisatie), weinig procedurele spelregels, opendeurbeleid etc. wil men de open cultuur waarborgen.

De faculteit heeft in 2020 vertrouwenspersonen benoemd die waken over thema's zoals inclusiviteit en integriteit. De commissie signaleert dat de kernwaarden academische vrijheid en debat, persoonlijke ontwikkeling en wetenschappelijke integriteit daadwerkelijk worden beleefd en met zorg omgeven. Zo worden bijvoorbeeld onderzoeksvoorstellen gepresenteerd en bediscussieerd binnen de verschillende onderzoeksgroepen en collega's geven elkaar feedback. De faculteit waarborgt de genoemde waarden actief met ondersteunende structuren en functies zoals de Groningen Graduate School of Law (GGSL), Bureau Onderzoek, alsmede met gericht advies over subsidies en ondersteuning bij subsidieaanvragen. De medewerkers weten de ondersteuning te

vinden, te gebruiken en te waarderen.

De Commissie Wetenschapsbeoordeling en Ethiek (CWB) adviseert het faculteitsbestuur over onderzoeksangelegenheden en beoordeelt onderzoeksvoorstellen van zowel nieuwe promotietrajecten als van subsidieaanvragen die worden ingediend bij NWO en de EU. Als subcommissie van CWB is CETOR (Commissie Ethische Toetsing Onderzoek Rechtsgeleerdheid) geïnstalleerd. Deze commissie geeft voorlichting en advies en toetst voorgenomen empirisch en/of risicovol onderzoek aan relevante criteria. Gezien de toename van empirisch onderzoek, is het goed functioneren van deze commissie van groot belang. De ethische commissie heeft de afgelopen periode duidelijk haar meerwaarde laten zien in het toetsen van en adviseren over dergelijk onderzoek.

Met betrekking tot integriteit is de commissie in algemene zin tevreden over de wijze waarop wordt gehandeld. Het enige punt van aarzeling bij de commissie betreft de monitoring van promotieprojecten nadat de CWB ze heeft beoordeeld en het project is gestart. Gedurende het traject kan de individuele onafhankelijkheid van de onderzoeker onder druk komen te staan en het is van belang dat – zeker als het een promovendus betreft – de vinger aan de pols wordt gehouden. De commissie benadrukt daarom het belang van waakzaamheid en opvolging. De faculteit heeft in reactie op het concept van dit rapport opgemerkt dat er voortdurende monitoring is vanuit de GGSL gedurende het gehele traject door instrumenten als de R&O-cyclus, het TSP en gesprekken. De commissie bedoelt echter dat de CWB zelf geen zicht meer heeft op de promotietrajecten na de start, waardoor beïnvloeding van de promovendus op issues van ethische aard mogelijk uit beeld raakt.

De commissie vraagt blijvende aandacht voor de diversiteit in de samenstelling van het personeelsbestand, in het bijzonder waar het gaat om etnische/culturele herkomst en *gender*.

Het belang van security en bescherming van persoonsgegevens wordt nadrukkelijk onderkend

en kennis daaromtrent wordt actief gedeeld. De CWB en de CETOR vervullen onder meer een actieve rol bij subsidieaanvragen en kwesties van wetenschappelijke integriteit en hun taken lijken voldoende bekend en erkend binnen de facultaire gemeenschap.

### *HR-beleid*

Het Human Resources (HR) beleid van de faculteit is volop in ontwikkeling. Tijdens het visitatiebezoek is een conceptversie van het nog aan te nemen strategisch personeelsplan met de commissie gedeeld. Dit plan geeft blijk van een duidelijke visie op erkennen, waarderen, belonen en bevorderen en van inspanningen om deze thematieken te bespreken binnen de faculteit. Het huidige HR-beleid lijkt vooral gericht op bevordering. De commissie adviseert om in de verdere ontwikkeling van het strategisch personeelsplan ook expliciet aandacht te besteden aan de ontwikkeling van onderzoekers binnen dezelfde functie.

De grote kracht van de faculteit is dat onderzoekers autonomie krijgen om binnen een onderzoeksprogramma eigen keuzes te maken. De beoordeling van de bijdragen van onderzoekers aan de kwaliteit van het onderzoeksprogramma is dan ook afgestemd op de competenties van de individuele onderzoeker. De commissie denkt dat deze aanpak, hoewel op zich te waarderen, een keerzijde heeft. De bottom-up benadering kan leiden tot het centraal stellen van het subject en daarmee leiden tot subjectivering. De faculteit geeft aan te werken met een jaarlijkse bevorderingsronde met objectieve criteria. Toch vindt de commissie, met name als het gaat om het personeelsbeleid, de sturings- en verantwoordingslijnen en evaluatiecriteria niet altijd voldoende helder. Ter toelichting merkt de commissie op dat het gaat om drie zaken. Ten eerste de eenheid in de toepassing van de UFO-profielen. Uit de gesprekken kwam naar voren dat die tussen verschillende vakgroepen en programma's uiteenloopt. Ten tweede hebben onderzoekers te maken met verschillende verantwoordelijkheidsstructuren. Voor de beoordeling van hun onderzoek, en daarmee ook hun carrièrekansen

op dat vlak zijn zij afhankelijk van de programmaleiding. Voor hun aanstelling en inschaling zijn zij afhankelijk van de vakgroepleiding. Soms zijn die rollen van leidinggevende verdeeld over meer personen, soms vallen die samen. Ten derde is de faculteit bezig met de overgang naar een meer strategisch personeelsbeleid. In die overgangsfase zijn de verantwoordelijkheidsstructuren niet voor iedereen even helder.

De commissie ziet dan ook een potentieel risico voor onderzoekers, bijvoorbeeld als het gaat om carrièrekansen, ontwikkelingsmogelijkheden en onderwijsvrije periodes.

De voorzitter van de vakgroep is verantwoordelijk voor het R&O gesprek en uitkomsten daarvan, zoals de beoordelingen en eventueel daaraan te verbinden rechtspostionele consequenties. Op zich is dit begrijpelijk, want als het aankomt op het R&O gesprek, dan gaat dat over meer dan alleen de onderzoeksprestaties. De onderzoeksprogrammaleiders worden echter niet systematisch, formeel betrokken bij dit R&O gesprek. Ze kunnen de vakgroepvoorzitters wel adviseren en verzoeken doen, maar hebben geen beslissende stem in de ontwikkeling van de carrière van onderzoekers. Er is sprake van een informele cultuur waarin veel met elkaar overlegd wordt. Dit gaat goed, zolang de verhoudingen goed zijn en de betrokkenen zich voegen in de cultuur van korte lijnen en informeel overleg. In voorkomende gevallen zijn vakgroepvoorzitter en programmaleider dezelfde persoon, wat leidt tot een andere dynamiek dan als het twee verschillende personen zijn, zeker als ze uit andere vakgroepen komen. Dit kan leiden tot – ongewenste – verschillende behandeling van onderzoekers uit verschillende onderzoeksprogramma's en vakgroepen. De commissie adviseert de faculteit dan ook om een vakgroepoverstijgend beleid te ontwikkelen, en bijvoorbeeld programmaleiders een formele (mede)zeggenschapsrol te geven. Dit komt iedereen ten goede, en met name (nieuw gearriveerde) onderzoekers die niet zijn ingevoerd in de informele structuren zullen hiervan profiteren.

De commissie heeft waardering voor het feit dat mogelijke bevorderingen van medewerkers breed worden besproken tussen vakgroepvoorzitters en faculteitsbestuur, zodat gemaakte keuzes breed worden gedragen. Dit zal helpen om tot consensus te komen over de criteria voor bevordering, zij het dat die (nog) niet zijn uitgeschreven. Dat commissie juicht het dan ook toe dat de faculteit bezig is met een strategisch personeelsplan.

### *Internationalisering*

De commissie ziet dat de faculteit zich op een tweesprong bevindt: enerzijds is ze vol geworteld in de regio en sterk in nationaal onderzoek. Anderzijds wil de faculteit meegaan in de brede maatschappelijke ontwikkelingen en internationaliseren. Er komen meer internationale onderzoekers en promovendi. De Groningse faculteit is zeker niet de enige in Nederland die deze ontwikkeling doorloopt. De organisatie moet zich aan deze ontwikkeling aanpassen. De twee voornaamste uitdagingen daarbij zijn, volgens de commissie, taalbeleid en de (informele) organisatiestructuur.

Het taalbeleid en vooral de taalpraktijk is nog niet aangepast op de nieuwe en zich ontwikkelende situatie. De faculteit is op dit punt zoekende. Er wordt bewust niet voor gekozen om een integraal Engelstalige faculteit te worden, wat volgens de commissie ook niet zou stroken met de ambitie om nationaal en zelfs regionaal impactvol te zijn. Tegelijkertijd wil de faculteit open, inclusief en aantrekkelijk zijn voor onderzoekstalent uit het buitenland. Tussen beide doelstellingen bestaat een spanning die niet geheel valt weg te nemen. Wel beveelt de commissie aan dat de faculteit komt tot duidelijke, breed gedragen én gepraktiseerde taalnormen. Zodoende weten nieuwe (niet-Nederlandstalige) medewerkers duidelijk wat zij aan de Groningse faculteit kunnen verwachten. Het uitschrijven van het taalbeleid geeft medewerkers een handvat waarop ze zich kunnen baseren en hun verwachtingen kunnen afstemmen. De commissie sprak overigens enkele van origine niet-Nederlandstalige senior medewerkers die hun taalkundige draai in de faculteit op uitstekende wijze gevonden hebben.

Bij de vorming van een internationale research community is een informele organisatiestructuur minder vanzelfsprekend. Hoewel inclusiviteit binnen de gemeenschap bijna vanzelfsprekend is en zonder meer de aandacht heeft, signaleert de commissie dat juist de informele organisatie- en omgangscultuur het risico met zich meebrengt dat nieuwe onderzoekers, buitenlandse onderzoekers en minder mondige medewerkers mogelijk op 'achterstand' kunnen geraken. Wie niet met de manier van werken binnen de faculteit vertrouwd is, weet minder goed wat van hem/haar wordt verwacht. Door sensitief en alert te zijn kan de faculteit ervoor zorgen dat nieuwe, internationale promovendi en onderzoekers goed landen en zich senang gaan voelen in de informele cultuur. Volgens de commissie is het daarnaast belangrijk om parallel aan de internationalisering ook werk te maken van het verduidelijken van de verantwoordings- en verantwoordelijkheidsstructuren.

### **Kwaliteit van het onderzoek**

De commissie heeft de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek en de maatschappelijke relevantie op twee niveaus uitgevoerd. Eerst behandelt de commissie een aantal facultaire aspecten, waarna de bevindingen over de onderzoeksprogramma's worden gegeven.

Zoals eerder in dit rapport aangegeven, is er veel ruimte voor individuele onderzoekers om het eigen onderzoek vorm te geven en vindt een beperkte mate van sturing plaats binnen de onderzoeksprogramma's. De commissie waardeert de bottom-up benadering en de wijze waarop onderzoek en de onderzoeksprogramma's vorm krijgen: op basis van interesses en talenten van de onderzoekers. Dit leidt tot kwalitatief goed onderzoek. Over de volle breedte van het onderzoek is de commissie dan ook positief over de output in de evaluatieperiode. De commissie zag gemotiveerde en geïnspireerde onderzoekers die mooie producten van hoge kwaliteit afleveren. De vrijheid die onderzoekers en onderzoeksprogramma's krijgen, draagt duidelijk bij aan de kwaliteit van het onderzoek.

De uitdaging van de bottom-up benadering is hoe sturing te geven, bijvoorbeeld de thematische samenhang binnen en tussen de onderzoeksprogramma's. Vanuit de faculteit was de vraag aan de commissie dan ook of er voldoende op inhoud en kwaliteit van het onderzoek wordt gestuurd. Dit varieert volgens de commissie tussen de onderzoeksprogramma's. Binnen een aantal programma's zou sterker gestuurd kunnen en mogen worden. Een mooi voorbeeld van hoe de bottom-up benadering kan worden gecombineerd met sturing ziet de commissie bij PTPL. Zonder expliciet te sturen, zorgt de programmaleiding voor het gezamenlijk formuleren van een heldere visie en onderzoeksthema's, wat leidt tot daaraan gerelateerde onderzoeksprojecten. De commissie denkt dat, zonder afbreuk te doen aan de bottom-up benadering, in een aantal onderzoeksprogramma's sterker sturing kan worden gegeven door te luisteren, onderzoekers bij elkaar te brengen en periodiek gezamenlijk onderzoeksthema's te formuleren.

De commissie vraagt zich af welke maatstaven de faculteit hanteert voor de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek. Terecht beoordeelt en waardeert de faculteit niet expliciet op kwantiteit, en ook niet op de aard van de publicaties of op de gremia waarbinnen wordt gepubliceerd. Het blijft de commissie onduidelijk waarop de faculteit het onderzoek dan wel beoordeelt en of er verschillen zijn tussen de onderzoeksprogramma's. De commissie adviseert om werk te maken van het formuleren van kwaliteitscriteria voor het onderzoek.

## Maatschappelijke relevantie

De maatschappelijke focus van de faculteit komt duidelijk naar voren, zowel uit de documentatie als in de gesprekken. De commissie ziet dat de lokale en regionale worteling daarbij belangrijk is, waardoor zinvol en relevant onderzoek wordt uitgevoerd. In het kader van maatschappelijke betrokkenheid van de faculteit en het contact met stakeholders en de samenleving, zijn er tien expertisecentra opgericht. Ieder centrum richt zich op een specifiek, duidelijk herkenbaar onderwerp en bestaat uit een groep onderzoekers

met specialisaties in de betreffende discipline(s).

De structuur aan de hand van onderzoeksprogramma's in combinatie met de bottom-up benadering leidt over het algemeen tot onderzoek dat maatschappelijk relevant is en aansluit op de actualiteit. De thematiek die de onderzoekers oppakken is modern, actueel en genereert debat en nieuw onderzoek.

De vrijheid die onderzoekers hebben, betekent ook dat het onderzoek niet per se allemaal maatschappelijk relevant of actueel moet zijn. Onderzoekers kunnen ook fundamenteel onderzoek doen, of onderzoek in een niche die niet direct in het oog springt als maatschappelijk relevant. De commissie vindt dit een positief aspect van het GCLG. Fundamenteel onderzoek is belangrijk, evenals niet alledaagse ideeën die buiten de mal van onderzoeksfinanciers vallen. Het is mooi dat er ruimte is voor klassiek, juridisch dogmatisch onderzoek, dat landelijk gezien onder druk staat.

## *Open science en datamanagement*

In de afgelopen jaren heeft de Groningse Faculteit Rechtsgeleerdheid onder meer geïnvesteerd in onderzoeksondersteuning. De uitbreiding van het Bureau Onderzoek betrof ook een verzwaring van de ondersteuning op het gebied van de privacy- en databescherming en datamanagement. De aangestelde Privacy & Security Coördinator denkt actief mee met onderzoekers over hun onderzoeksopzet, o.a. in het licht van de AVG. Hiermee is de waarborging van het datamanagement van onderzoeksprojecten versterkt. Al het onderzoek waarbij wordt gewerkt met personen of persoonsgegevens wordt getoetst door de CETOR.

Uit de gesprekken die de commissie voerde, bleek ook dat onderzoekers in toenemende mate actief vragen om de ondersteuning vanuit Bureau Onderzoek. Onderzoeksdata kunnen via het DataverseNL platform geheel conform de FAIR beginselen gedeeld worden. Onderzoekers doen steeds meer ervaring op; zo is het niet meer de vraag of data gedeeld wordt, maar hoe. Dit laatste speelt met name ook in het kader van

onderzoeksprojecten waarbij meerdere faculteiten betrokken zijn.

De zelfevaluatie laat zien dat onderzoekers in toenemende mate publiceren in open access tijdschriften en boeken. Dit gaat verder dan enkel in het kader van extern gefinancierde projecten. Alles lijkt klaar te staan om deze mooie ontwikkeling voort te zetten die bijdraagt aan de facultaire ambitie om in te toekomst zoveel mogelijk open access publicaties te leveren.

Het verdient aanbeveling om *open science* aspecten blijvend actief onder de aandacht van de gehele faculteit te brengen. Twee *open science* ambassadeurs zijn een goede start, al is het niet helemaal duidelijk voor de commissie wat deze ambassadeurs precies doen. Mogelijk kan ook worden gedacht aan het beschikbaar stellen van extra financiering om open access publicaties te vergemakkelijken.

# Onderzoeksprogramma's

## Effective Criminal Law

De commissie is overtuigd van de hoge wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek dat wordt verricht binnen het programma *Effective Criminal Law* (ECL). De publicaties vertonen een rijke variëteit, zowel in karakter, doelgroep, publicatievorm en omvang als qua thematiek. De publicaties zijn gepubliceerd in diverse wetenschappelijke fora en/of uitgegeven bij hoog aangeschreven uitgeverijen, wat de kwaliteit van het werk bevestigt. De Groningse faculteit weet ook op strafrechtelijk gebied gezaghebbend bij te dragen aan het rechtsstatelijk discours.

De commissie adviseert om te reflecteren op de naamgeving van het programma. Idealiter zou de benaming van het programma de (gewenste) kern van het daarbinnen verrichte onderzoek weerspiegelen, zodat daarvan vervolgens ook een zekere sturing en selectiviteit van uit zou kunnen gaan. De huidige naam *Effective Criminal Law* wekt de indruk dat het onderzoeksprogramma een sterke empirische component bevat. Een groot deel van het onderzoek in het programma blijkt echter klassiek-doctrinair. Daarbij beslaat het onderzoek zo goed als alle strafrechtelijke deeldisciplines: materieel recht, strafprocesrecht, sanctierecht, internationaal recht, tribunaalrecht, Europees recht, forensische psychiatrie, criminologie etc. Men weet wel degelijk met een relatief beperkte staf over een breed terrein op overtuigende wijze aan het discours bij te dragen. Daarmee heeft het onderzoek alle kenmerken van de vruchtbare bottom-up benadering die karakteristiek is voor de faculteit. Tegelijkertijd lijkt een heel scherpe focus binnen ECL (nog) te ontbreken. Het uitgangspunt van het programma, dat drie grote maatschappelijke veranderingen (globalisering, de groeiende betekenis van wetenschap en technologie, verander(en)de rol van de overheid) leiden tot andere eisen aan strafrecht en opsporingspraktijk is maatschappelijk relevant,

maar dat het strafrecht juist deze eisen moet vertalen in 'effectieve strafrechtelijke bepalingen/voorzieningen' is voor de commissie nog niet helemaal overtuigend.

De drie centraal gestelde maatschappelijke veranderingen (globalisering, groeiende betekenis van wetenschap en technologie, verander(en)de rol van de overheid) zijn goed gekozen en maatschappelijk relevant. De wijze waarop de onderzoeksgroep maatschappelijke relevantie begrijpt is sterk 'juridisch'. De publicaties omvatten weinig wat meer opiniërende en/of maatschappelijk gedreven teksten. Dat is een duidelijke keuze die wellicht ook geëxpliciteerd kan worden.

Juist omdat de drie grote maatschappelijke veranderingen die in het onderzoeksprogramma centraal staan zo sterk aansluiten op de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en zo breed geformuleerd zijn, is het programma naar verwachting bestand tegen snelle veroudering. Wel verdient daarbij aandacht dat voor daadwerkelijke toekomstbestendigheid van het onderzoeksprogramma een zekere sturing en te zijner tijd wellicht bijsturing vanuit de programmaleiding nodig zal zijn. In dat verband zou een aanvulling met een meer empirische benadering van de centrale vraagstelling te overwegen zijn. Overigens zijn ook andere duidelijke(re) keuzen voor centraal te stellen thematiek te overwegen. De onderzoekskwaliteit van het onderzoeksprogramma ECL is uitstekend. Het programma heeft een aantal mooie wetenschappelijke, multidisciplinaire, internationale publicaties tot stand gebracht. De commissie waardeert de bewuste keuze om ook monodisciplinair in het Nederlands te blijven publiceren, wat tot mooie handboeken heeft geleid. Ook past deze keuze goed in de facultaire gerichtheid op het bijdragen aan de rechtsstaat en de wens vanuit het programma om ook onderzoek te verrichten dat relevant is voor het onderwijscurriculum.



## Law on Energy and Sustainability

Law on Energy and Sustainability (LES) is één van de twee horizontale onderzoeksprogramma's binnen het GCLG; het overstijgt tevens de scheidslijn tussen het privaats- en publiekrecht. Meerdere onderzoekers zijn naast LES ook lid van een ander onderzoeksprogramma. De faculteit in Groningen is van oudsher één van de pioniers op het gebied van energie en duurzaamheid en heeft, dankzij enkele gerichte benoemingen, verschuivingen in de focus en benaming van het onderzoeksprogramma, nog steeds een uitstekende academische reputatie in binnen- en buitenland. De kwaliteit van de onderzoeksstaf en publicaties is uitmuntend. De toename van het aantal wetenschappelijke publicaties, de groeiende internationalisering van de staf, deelname aan internationale onderzoeksprogramma's, deelname aan en organisatie van internationale conferenties en aantal promoties (tien in vijf jaar) weerspiegelen deze positie.

Het thema van dit onderzoeksprogramma is een speerpunt van het juridisch onderzoek aan de faculteit; dit blijkt onder meer uit het feit dat andere onderzoeksprogramma's ook rekening houden met duurzaamheidsvraagstukken. Het Groningen Centre of Energy Law and Sustainability, een van de expertisecentra, onderstreept ook het belang van deze thema's. Het is voor de commissie echter niet heel duidelijk wat het onderscheid tussen het programma en het expertisecentrum is. De overlap is nagenoeg volledig, waardoor het overbodig lijkt om de twee naast elkaar te laten bestaan.

De onderzoekers van LES wijden veel aandacht aan de zichtbaarheid van hun onderzoek, bijvoorbeeld via de Energy Law Blog, door hun deelname aan en organisatie van internationale conferenties, en door aandacht voor *open science*. Hoewel er in het kader van de maatschappelijke relevantie wordt gestuurd op contact met stakeholders – zoals politici en collega's uit de praktijk – ziet de commissie mogelijke ruimte voor verbetering in de communicatie van de onderzoeksresultaten naar niet-experts onder het algemeen publiek.

Op grond van de huidige maatschappelijke

context blijft de relevantie van het onderzoeksprogramma de komende jaren ongetwijfeld gewaarborgd. De uitdaging voor LES zal zijn om de focus te behouden niettegenstaande de veelheid aan uitdagingen die opdoemen in het kader van het duurzaamheidsdebat en de energiecrisis. Hoewel de thema's die binnen LES worden aangekaart van groot wetenschappelijk en maatschappelijk belang zijn, is het programma relatief klein. Het is belangrijk dat LES voldoende toenadering blijft zoeken tot de andere onderzoeksprogramma's, opdat er vanuit de volle breedte van de rechtswetenschap onderzoek wordt gedaan naar de verschillende dimensies van energie- en duurzaamheidsvraagstukken. Dit biedt wellicht ook kansen om meer junior en medior collega's te binden.

De commissie is zonder meer overtuigd dat de gecombineerde aanpak vanuit een publiek- en privaatrechtelijke focus meerwaarde oplevert binnen LES, aangezien het een intradisciplinaire (en bij voorkeur ook een interdisciplinaire) benadering mogelijk maakt van de belangrijke thema's die aan bod komen in het onderzoek. De commissie adviseert LES aandacht te geven aan focus. Een manier voor behoud van de focus is het werken met centrale voldoende inclusieve thema's van één of twee jaar, waaromheen het grootste gedeelte van het LES-onderzoek wordt opgebouwd, om vervolgens ieder thema af te sluiten met een internationale conferentie.

Eén van de ambities van LES is om zich de komende jaren nadrukkelijker te richten op empirisch onderzoek; het is daarbij belangrijk dat LES nadenkt over welke ondersteuning nodig is om dit doel te bereiken (bijvoorbeeld in de vorm van training van empirische vaardigheden). Verder rijst de vraag of verdere samenwerking met de technische faculteiten (bijv. bouwkunde) nodig is om de technische expertise te verrijken met juridische expertise (en vice versa). Hoewel de oprichter van het programma recent met emeritaat is gegaan, is de commissie er zonder meer van overtuigd dat de huidige senior-onderzoekers garant staan voor de succesvolle voortzetting van het onderzoeksprogramma op grond van hun uitstekende expertise en vaardigheden.

## Protecting European Citizens and Market Participants

Het was voor de commissie niet gemakkelijk de samenhang binnen het onderzoeksprogramma Protecting European Citizens and Market Participants (PECMP) te doorgronden. Uit gesprekken tijdens het visitatiebezoek bleek dat het programma in wezen bestaat uit vier onderzoeksgroepen die respectievelijk arbeidsrecht, fiscaal recht, Europees en economisch recht, en ondernemingsrecht als onderzoeksgebied hebben. De onderzoekers werken binnen deze groepen onderling samen, en maken soms ook deel uit van andere onderzoeksprogramma's.

Onder de centrale onderzoeksvraag vallen het grootste deel van het Unierecht (zowel het institutionele deel als het materiële deel) en het recht van andere Europese internationale organisaties. De vorige commissie raadde aan om meer focus aan te brengen voor een duidelijker profiel. De huidige commissie is van mening dat een duidelijke focus nog steeds ontbreekt. De commissie begrijpt dat wanneer onderzoekers uit verschillende secties binnen de vakgroep bij elkaar worden gebracht om samen een onderzoekslijn uit te zetten, dit geen gemakkelijk proces is. Toch beveelt de commissie opnieuw aan om de focus van het onderzoeksprogramma te versmallen en daarbij te kiezen voor enkele, duidelijk omliggende thema's. Alternatief is het opsplitsen van het onderzoeksprogramma in kleinere programma's.

Het PECMP-programma is breed en daarom is het moeilijk te beoordelen of het als geheel maatschappelijk relevant is. Op programmaniveau komt de aansluiting op actuele thema's niet helder uit de onderzoeksvragen naar voren. De commissie denkt bijvoorbeeld aan de plaats van de EU in het internationale spanningsveld VS, Rusland, China, klimaatverandering, duurzaamheid en energietransitie, migratie, consumentenbescherming of de strijd om de waarden van de EU. De commissie adviseert om de aansluiting op actuele thema's beter inzichtelijk te maken.

Onderdelen van het programma hebben zich echter meer dan bewezen als maatschappelijk relevant, bijvoorbeeld op het fiscale terrein. Ook is er opdrachtonderzoek gedaan naar de effectiviteit van regelgeving op het gebied van het ondernemingsrecht. Het viel de commissie op dat de zelfevaluatie mogelijk niet helemaal goed reflecteert wat er daadwerkelijk aan maatschappelijk relevant onderzoek plaatsvindt (zoals het onderzoek naar gatekeeper regulation).

Het programma heeft voldoende omvang voor de toekomst. Eventuele zorgen van de commissie over de toekomst betreffen vooral de focus van het programma. De commissie ziet een risico voor uiteenvallen van dit programma wegens gebrek aan een duidelijke kernvraag.

De belangrijkste aanbeveling is dan ook een duidelijke kernvraag voor het onderzoek te formuleren en de focus van het programma te versmallen.

## Public Interests and Private Relationships

De commissie heeft veel waardering voor het onderzoeksprogramma Public Interests and Private Relationships (PIPR). Het programma is er met zichtbaar succes in geslaagd om onderzoekers vakgroep-overstijgend samen te binden. Het onderzoeksprogramma berust op vier fundamentele, grote vragen die vervolgens worden toegepast op enkele concrete maatschappelijke thema's of terreinen. Op aanraden van de vorige visitatiecommissie heeft de programmaleiding het aantal maatschappelijke thema's teruggebracht van tien tot zes: *cross-border justice, health, family, business and labour, property contracts and socio-economic justice, internet and the digital era*. Deze herstructurering lijkt een geslaagde interventie. Het aldus bestreken terrein is weliswaar nog steeds breed, maar toch veel duidelijker toegespitst.

Het PIPR-programma heeft fraaie (kern)publicaties opgeleverd die nationaal en internationaal bekend zijn, mede getuige de mooie subsidies en prijzen die verschillende programmadeelnemers ten deel vielen. Het onderzoeksprogramma bevat bovendien een geslaagde, evenwichtige mix van bijdragen aan het nationale en internationale debat. Voor zover dat in een gesprek valt te beoordelen, kreeg de commissie van de programmaleiding ook de indruk dat het PIPR-programma een gemêleerde groep van nationale en internationale onderzoekers weet te verenigen, die zich voor hun onderlinge integratie inzetten.

In de ogen van de commissie is het programma vitaal en toekomstbestendig. De vitaliteit blijkt uit de genoemde subsidies en prijzen, maar ook uit

de wijze waarop het onderzoeksprogramma blijvend succesvol aansluiting lijkt te vinden bij nieuwe ontwikkelingen in het onderzoek, zoals het sectorplan en de grote onderzoeksscholen van de Rijksuniversiteit Groningen. Ook de gekozen opzet waarbij een aantal fundamentele, grote vragen wordt toegepast op concrete thema's, is voor de toekomst veelbelovend. De genoemde grote vragen blijven naar verwachting relevant, terwijl de zes concrete thema's desgewenst in de loop van de jaren kunnen worden bijgesteld of vernieuwd.

Het programma is naast monodisciplinair bewust interdisciplinair en, als gezegd, ook vakgroep-overstijgend opgezet. Dat is een lovenswaardige ambitie, waarmee de programmadeelnemers het zichzelf niet steeds even gemakkelijk zullen maken. Inherent aan de keuze voor cross- en interdisciplinair onderzoek lijkt dat er altijd een zekere spanning zal blijven tussen de wens om een voldoende breed (vakgroep-overstijgend) en tegelijkertijd voldoende aantrekkelijk en herkenbaar (dus smalle focus) programma te hebben. De commissie raadt de PIPR-leiding aan om hier blijvend aandacht aan te besteden. Het engagement dat uit de zelfstudie en het gesprek met de commissie bleek, wekt op dit punt overigens alle vertrouwen.

Verder zou de commissie het de programmaleiding niet aanraden om het aantal maatschappelijke thema's in de toekomst weer uit te breiden; de reductie naar zes lijkt, als gezegd, een geslaagde ingreep te zijn geweest. De vier blijvende 'grote vragen' die aan al het onderzoek ten grondslag liggen zijn fundamenteel en relevant, maar kunnen wellicht toch nog wat verder worden toegespitst.

## Public Trust and Public Law

De commissie is zeer te spreken over het onderzoeksprogramma Public Trust and Public Law (PTPL). Het programma heeft niet alleen gezaghebbende publicaties voortgebracht maar ook is de maatschappelijke impact van het onderzoek groot, en zeer zichtbaar. De gekozen onderzoeksthema's zijn actueel en maatschappelijk relevant. Tegelijkertijd blijft het onderzoeksprogramma duidelijk geworteld in klassieke en onveranderd belangrijke rechtsstatelijke thema's.

De commissie noemt twee positieve aspecten van het programma in het bijzonder. Ten eerste bevat het programma een evenwichtige mix van klassiek-doctrinair en empirisch onderzoek. PTPL biedt aan beide typen onderzoek voldoende ruimte zonder dat een van beiden het andere lijkt te verdringen. Bovendien lijken beiden onderzoekstypen elkaar in dit onderzoeksprogramma daadwerkelijk te versterken. Onder andere in de verschillende opgevoerde kernpublicaties zijn elementen van klassiek-doctrinair en empirisch onderzoek tot een sterker geheel samengesmeed. De combinatie van doctrinair en empirisch onderzoek is in dit programma zeer geslaagd. Ten tweede is de leiding van het PTPL-onderzoeksprogramma er in de ogen van de commissie in geslaagd om een overtuigende balans te vinden tussen de in de faculteit breed gehuldigde bottom-up approach voor het genereren van nieuw onderzoek enerzijds en vormen van sturing gericht op coherente programmering waarbinnen de

participanten elkaars onderzoek kunnen versterken anderzijds.

De onderzoeksprogrammaleiding zet een mix van formele en informele sturingsmechanismen welbewust en strategisch in. Daarbij berust een deel van de informele sturingsmechanismen op het gericht betrekken van alle programmadeelnemers (zoals het na consultatie van alle onderzoekers aanwijzen van een gezamenlijk jaarthema). Het onderzoeksprogramma wordt aldus geleid op grond van een weldoordachte en duidelijk gearticuleerde visie die het geven van sturing op evenwichtige wijze combineert met de vruchten van (voldoende resterende) wetenschappelijke autonomie.

De commissie zou - als kritische noot - de onderzoekers van het PTPL-programma willen aanraden om nog eens te reflecteren op het verschijnsel 'public trust'. Men lijkt het er nog niet geheel over eens wat dit belangrijke, onderling verbindende begrip precies inhoudt. De term suggereert dat het gaat om een empirisch verschijnsel, maar de commissie kreeg de indruk dat minstens een deel van de onderzoekers het 'publiek vertrouwen' meer normatief-rechtsstatelijk opvat, dat wil zeggen dat het zou gaan om rechtsstatelijk gelegitimeerd overheidsbestuur. Vanzelfsprekend zijn beide mogelijke invullingen zinvol. Het expliciteren van de visie hierop (en het onderling debat daarover) kan mogelijk echter nog meer ingangen voor integratie en versterking bieden.

## Transboundary Legal Studies

Transboundary Legal Studies (TLS) is het nieuwste en grootste onderzoeksprogramma en valt samen met de vier jaar geleden gecreëerde vakgroep. TLS heeft expliciet gekozen voor een thematische focus — het huidige complexe regelgevings-landschap — dat wordt gezien vanuit een transboundary perspectief. De benadering inspireert, is dynamisch en nodigt uit tot debat. Onderzoekers beoordelen de focus als prettig: het maakt het mogelijk om de eigen grenzen te verleggen en samen nieuwe thema's te verkennen. De benadering brengt verbanden in beeld die eerder met een monodisciplinaire blik niet zichtbaar werden. De benoemde resultaten en hoogtepunten zijn de moeite waard. De kernpublicaties illustreren de rijkheid aan thema's en gehanteerde methoden en bieden betekenisvolle nieuwe inzichten. De kwaliteit van het onderzoek is indrukwekkend. TLS heeft volop internationale netwerken en heeft de afgelopen jaren succesvolle internationale bijeenkomsten georganiseerd. Het is duidelijk dat TLS zich een plaats heeft verworven binnen de academische gemeenschap. Ook is er samenwerking met onderzoekscentra, zoals het Groningen Centre for Health Law en het Groningen Centre of Energy Law and Sustainability.

Uit de activiteiten blijkt een gezonde academische cultuur. De commissie waardeert dat TLS niet enkel focus legt op het onderling communiceren van successen, maar dat er ook oog is voor onderzoek dat nog volop in ontwikkeling is. TLS heeft in een relatief korte tijd een breed scala aan onderzoeksactiviteiten opgebouwd, met een expliciete focus op het ontwikkelen van de carrières van jonge onderzoekers en promovendi. Deze groepen organiseren ook zelf activiteiten, zoals TaLKS en de TLS reading club.

De onderzoeksonderwerpen zoals technologie, het klimaat, energievraagstukken, mededingingsrecht, publieke gezondheid en pandemieën, maken duidelijk dat het onderzoek van TLS zeer maatschappelijk relevant is. De kracht van het programma is dat de transboundary focus de mogelijkheid biedt de problematiek holistisch te benaderen en de sterk verkokerde benadering in

traditioneel onderzoek te overstijgen. De commissie waardeert de bijdrage van TLS-onderzoekers aan het vertalen van hun academische expertise naar maatschappelijke partners, bijvoorbeeld in het kader van de Europese Commissie en de Verenigde Naties.

De filosofie achter TLS — het werken vanuit een gedeelde stijl van denken in plaats van op basis van een onderwerp — maakt het programma volgens de commissie toekomstbestendig. Dankzij de flexibele focus kan gemakkelijk worden bijgestuurd in de richting van (nieuwe) maatschappelijke ontwikkelingen en maakt TLS aantrekkelijk voor nieuwe onderzoekers. De aantrekkingskracht van het programma is groot en op basis van de prestaties tot nu toe heeft de commissie het volste vertrouwen in een mooie toekomst. TLS geeft aan dat het momenteel niet nodig is om grote veranderingen door te voeren. De commissie is het daarmee eens, maar acht het wel van belang om nu al te reflecteren op de toekomst: op de samenhang in en continuïteit van het programma, op de verdere ontwikkeling van de grensoverschrijdende analysemethode(n) en op de omvang en toekomstperspectieven van de onderzoekers en de daarmee verbonden organisatorische, financiële en personele middelen.

De commissie benoemt drie aandachtspunten. Als eerste is dit voldoende capaciteit en middelen. Gelet op het grote aantal promovendi, moet worden gewaakt voor voldoende middelen en tijd voor het begeleiden van promovendi en dienen de leden van het programma voldoende toekomstperspectief te hebben. Een tweede punt is de benadering en het object van studie. Het open karakter van het onderzoek is mooi, al bestaat ook het risico dat onderzoekers niet allemaal 'het waarheen en waartoe' voor ogen hebben. De charme van een 'vrijplaats' kan riskant zijn en enige sturing is soms noodzakelijk. Tot slot heeft het samenvallen van de onderzoeksgroep en vakgroep momenteel voordelen. Gezien de aantrekkingskracht van het programma en de deels onderwijsgebonden financiering van het onderzoek, zou het samenvallen in de toekomst ter discussie kunnen of moeten komen. Tijdige bezinning op de toekomst is dan ook van belang.

## User-Friendly Private Law

Het onderzoek in het programma User-Friendly Private Law (UPL), in het Nederlands hanteerbaar privaatrecht, komt overeen met het onderzoek van de vakgroep Privaatrecht en Notarieel Recht en de sectie Rechtsgeschiedenis (voor zover niet deel uitmakend van Bronnen van Byzantijns/Romeins Recht).

De titel van het programma wekt empirische verwachtingen die in het onderzoek niet expliciet naar voren komen. Tijdens het bezoek van de commissie is duidelijk geworden dat het programma niet gericht is op empirisch onderzoek, maar op het zoeken naar 'hanteerbaar' privaatrecht. Volgens de commissie bestaat er echter mogelijk ook nog een verschil tussen de termen 'user-friendly' en hanteerbaar.

Het onderzoek binnen UPL is van uitstekende kwaliteit, zoals ook blijkt uit de kernpublicaties. De vakgroep lijkt de voornaamste verbinding tussen de verschillende onderzoeksactiviteiten te zijn. Daarnaast participeren verschillende onderzoekers ook in andere programma's, zoals LES of de onderzoeksgroep "Bronnen van Byzantijns-Romeins recht".

De commissie is positief over het feit dat in dit programma expliciet aandacht is voor fundamenteel onderzoek en vakpublicaties en dat niet alle onderzoekstijd gaat naar het verkrijgen of uitvoeren van extern gefinancierd onderzoek. Het is voor de commissie duidelijk dat veel onderzoekers in UPL tot de top van hun vakgebied behoren. Veel onderzoekers richten zich op het nationale recht, al is er ook in toenemende mate (in lijn met de gehele faculteit) internationalisering zichtbaar. De organisatie van (toonaangevende) internationale conferenties in het recente verleden en de nabije toekomst draagt daartoe duidelijk bij. De commissie constateert dat UPL de aanbevelingen van vorige commissies hierover heeft opgepakt. Zo stimuleert het niet alleen internationale publicaties, maar ook het verblijf van onderzoekers in het buitenland, zowel junior en senior.

De ingezette koers met betrekking tot

internationalisering, maar steeds vanuit diepe expertise van het nationale recht, verdient veel lof en moet zeker worden voortgezet. Dit zou het privaatrechtelijk onderzoek mogelijk een meer aantrekkelijke werkplek voor internationale onderzoekers maken. Tegelijk is de aandacht voor dogmatisch nationaal gericht onderzoek de kern van de Groningse benadering van het privaatrechtelijk onderzoek. Het verdient aanbeveling dit type onderzoek en de onderzoekers die tot dit deelgebied behoren, expliciet te blijven benoemen en beschermen tegen interdisciplinaire en internationale druk.

De maatschappelijke relevantie is in het oordeel van de commissie zeer in orde. Binnen UPL is er veel aandacht voor de directe link met de praktijk. Dat blijkt zowel uit het feit dat veel onderzoekers ook in de praktijk functioneren, als adviseur en als preadviseur, als uit de zichtbaarheid van het Gronings onderzoek in rechtspraak en wetgeving. De indrukwekkende bijdrage aan het huwelijksvermogensrecht verdient bijzondere aandacht.

De visie van UPL start vanuit een bijzonder relevant maatschappelijk fenomeen, namelijk de klimaatverandering. Hoewel dit perspectief toe te juichen valt, rijst bij de commissie een (algemenere) vraag naar de afbakening tussen de onderzoeksgroepen. Dit onderwerp sluit namelijk nauw aan bij en overlapt met het duurzaamheidsonderzoek in het programma LES.

Het UPL-onderzoeksprogramma is gemiddeld van omvang binnen het GCLG. De onderzoekers komen grotendeels uit de vakgroep Privaatrecht en Notarieel Recht, wat de duurzaamheid van het onderzoek lijkt te garanderen. De commissie vraagt zich af of UPL de zichtbaarheid van het onderzoeksprogramma kan verhogen door gedurende een bepaalde periode een centraal, overkoepelend thema te kiezen en daar een deel van het onderzoek in onder te brengen. Ook is de commissie van mening dat regelmatig het gesprek voeren over wat hanteerbaarheid/'user-friendliness' betekent binnen het onderzoeksprogramma, de interne coherentie van UPL zal verhogen. Alternatief kan zijn om de naam van het onderzoeksprogramma aan te passen.

## Bronnen van Byzantijns-Romeins recht

Naast de zeven onderzoeksprogramma's kent het GCLG een kleine onderzoeksgroep die zich bezighoudt met de Bronnen van Byzantijns-Romeins Recht. Het onderzoek is gericht op de analyse van het bronnenmateriaal dat zich, in het verlengde van maar ook ter inspiratie van het Corpus Iuris Civilis van Justinianus, in het Byzantijnse Rijk heeft ontwikkeld.

Het betreft een atypische onderzoeksgroep, zowel op het vlak van de bemensing (drie onderzoekers met in totaal minder dan 1 FTE) als op het vlak van het soort onderzoek dat wordt verricht.

Het onderzoek is van goede kwaliteit, en kwantitatief aan de maat, zeker gezien de beperkte omvang van de onderzoeksgroep. Het is voor de groep zelf van belang om in te zetten op meer promovendi, dit vereist wellicht het zoeken naar tweede en derde geldstroom. Dit kan de groep al dan niet in samenwerking met andere instituten doen die gelijksoortig onderzoek verrichten.

Om de inbedding van het rechtshistorische onderzoek in de rest van het facultaire onderzoek te verzekeren, zijn sommige leden van de onderzoeksgroep ook lid van een ander onderzoeksprogramma. Hoewel de rechtshistorie – buiten Byzantijns Recht - geen deel uitmaakt van het onderzoek in deze groep, kunnen de resultaten van het onderzoek in voorkomend geval ook meegenomen worden in het positiefrechtelijke onderzoek. Te denken valt aan de publicatie over de aansprakelijkheden in geval van schipbreuk, die ook met het positieve zeerecht in verbinding kan worden gebracht.

Op het vlak van maatschappelijke relevantie, evenals bij de kwaliteit van onderzoek, getuigt de bijzondere aard van deze onderzoeksgroep van haar atypische karakter. De groep richt zich in de

eerste plaats niet expliciet op maatschappelijke relevantie, maar is geïnspireerd vanuit fundamenteel-wetenschappelijk perspectief. Toch concludeert de commissie dat binnen de rechtsgeschiedenis het onderzoek naar het Byzantijns-Romeinse recht -volgens gezaghebbende bronnen - toenemend relevant is.

De commissie vindt het aanbevelenswaardig dat ook fundamenteel onderzoek zijn plaats heeft aan een juridische faculteit, en het is mooi dat de faculteit welbewust deze kleine en wat uitzonderlijke nichegroep blijft koesteren. Het rechtshistorische onderzoek in Groningen heeft een lange en rijke traditie. Hoewel een onderzoeksgroep met drie vaste onderzoekers objectief niet voldoende schaalgrootte biedt, is het een bewuste beleidskeuze om hierin te blijven investeren. De commissie ondersteunt de keuze om deze groep niet in het keurslijf van een ander onderzoeksprogramma onder te brengen. De onderzoekers zelf maken deel uit van een internationaal netwerk dat in wezen een onderzoeksgroep op zich is en het risico van de schaalgrootte vermindert.

Het valt de commissie op dat de promotieopleiding wel een rechtsvergelijkende methode bevat, maar niet over rechtshistorische methodologie gaat. De vraag kan rijzen of de opgedane expertise rond bronnenonderzoek door deze groep zou kunnen bijdragen tot een expertise-opbouw bij promovendi die positiefrechtelijk onderzoek willen verrichten.

Om het toekomstperspectief van de onderzoeksgroep te verzekeren, is het nodig dat er promotieonderzoek plaatsvindt en succesvol wordt afgerond. Dit domein leent zich daartoe uitstekend en, voor zover de commissie kan nagaan, is er in de besproken periode slechts één afgerond doctoraat geweest. Het aantrekken van tweede en derde geldstroom lijkt daarvoor noodzakelijk.

# Promovendi

Het beeld van de commissie over promotie-training en -beleid ligt op één lijn met het bredere beeld dat de commissie heeft van de faculteit: een open academische cultuur, waarin veel waarde wordt gehecht aan de individuele onderzoekers. Promovendi voelen zich welkom op de faculteit en zijn trots om in Groningen te promoveren. Er is aandacht voor de rol van coaching over de gehele lijn: zowel voorafgaand, tijdens, als na het promotietraject. Deze strategie lijkt zijn vruchten af te werpen: veel promovendi blijven na hun promotie aan de faculteit verbonden en de Groningen Graduate School of Law (GGSL) wordt hoog gewaardeerd door promovendi in de PhD Survey van de RUG uit 2021.

## Selectie en toelating

Een aanzienlijk deel van de promovendi groeit door vanuit de onderzoeksmaster van de juridische faculteit. De commissie is positief over het feit dat promoveren in Groningen onderdeel is van een totaalbeeld waarin bachelor- en (onderzoeks)masterstudenten een duidelijk pad naar een promotieplaats kunnen uitstippelen. Dit is belangrijk voor een perifeer gelegen universiteit. Eén van de doelen van de GCLG voor de komende periode (2022-27) is het uitbreiden van het aantal promovendi. De commissie adviseert daarbij de huidige academische cultuur—die zonder meer positief is—te waarborgen, en de kwaliteit niet ten koste te laten gaan van kwantiteit. Dit geldt met name voor het aantal promovendi per begeleidende promotor.

De open en informele onderzoekscultuur binnen de faculteit wordt ook door veel promovendi gewaardeerd. De commissie constateert dat dit vooral geldt voor promovendi die al een (onderzoeks)master hebben gevolgd in Groningen. Voor talent van buitenaf, met name voor internationale promovendi, kan de onderzoekscultuur moeilijk te doorgronden zijn. In het kader van internationalisering zou het goed zijn om meer handvatten voor internationale onderzoekers te bieden.

## Promotieopleiding

Binnen de promotieopleiding hebben promovendi – naast slechts twee verplichte onderdelen – veel ruimte om hun opleiding naar eigen wens in te vullen. Tijdens het visitatiebezoek bleek dat dit een bewuste keuze is, om te voorkomen dat de opleiding als een last wordt ervaren en om goede aansluiting te bieden op de behoeftes van individuele promovendi. De vrijheid gaat gepaard met een enthousiasmerende aanpak vanuit de GGSL. De commissie is ook positief over de wijze waarop de directeur van de GGSL scherp is op eventuele problemen bij promovendi en dan ook actie onderneemt.

In positieve zin benoemt de commissie met name de zogenaamde ‘start-up groepjes’ in het eerste jaar. De commissie sluit zich dan ook van harte aan bij de ambitie van de directeur van de GGSL om deze manier van werken ook na het eerste jaar te stimuleren, met waar nodig aanpassingen in de samenstelling van de promovendigroepen op basis van de fase in het promotietraject. Immers, de behoeftes van promovendi verschillen tussen de beginfase (jaar 1), de tussenfase (jaar 2 en 3) en de eindfase (jaar 4+). Het geeft ook bij uitstek een kans om promovendi in de eindfase te helpen om de doorlooptijd terug te dringen, bijvoorbeeld door het aanbieden van ‘thesis bootcamps’ of schrijfclubs. Het is daarbij belangrijk om promovendi zelf te vragen wat zij nodig hebben.

Een risico van de vrijblijvendheid van de promotieopleiding is dat promovendi niet altijd zien welke mogelijkheden er zijn, en mogelijk nuttige cursussen of ontwikkelingsmogelijkheden (ook buiten het programma van de GGSL) over het hoofd zien. Ook vindt de commissie het belangrijk dat promovendi – in het kader van hun toekomstige carrière – al in een vroeg stadium hun onderzoeksperspectief kunnen verbreden en ervaring opdoen met de verschillende vormen van juridisch onderzoek: kwalitatief, kwantitatief, dogmatisch, etc. Zo kunnen ze het onderzoek van anderen leren evalueren, ook als ze zelf geen



gebruik maken van de betreffende methode.

## Begeleiding

De begeleiding van promovendi ligt vast in een individueel Training and Supervision Plan (TSP), dat door middel van jaarlijkse R&O gesprekken met de promotoren en regelmatige contactmomenten met de directeur van de GGSL wordt gemonitord. De commissie heeft de indruk dat de faculteit goed investeert in professionalisering van de omkadering van promovendi, zoals de datamanager, de CWB en CETOR, en Engelse tekst-editing. Een aandachtspunt is dat uit de RUG PhD survey van 2021 bleek dat niet alle promovendi binnen de faculteit een TSP hebben.

De sociale veiligheid wordt structureel gewaarborgd, in het bijzonder door de aanstelling van een specifieke vertrouwenspersoon voor promovendi en het instellen van een PhD council die de belangen van de promovendi binnen de faculteit behartigt. Ook het feit dat alle promovendi structureel twee begeleiders hebben, draagt hieraan bij. Ondanks de ingestelde functies en structuren blijft het belangrijk dat de GGSL zicht houdt op de kwetsbare groepen promovendi, zoals buitenlandse promovendi en contract- en buitenpromovendi. Ook dient de GGSL rekening te houden met eventuele thans nog bestaande impact van de coronacrisis op de voortgang en het welzijn van promovendi.

Sommige onderzoeksprogramma's nemen een duidelijk standpunt in over het ondersteunen van promoveren op artikelen. Hierbij dient te worden gewaakt dat het promoveren op artikelen de meer 'traditionele' promoties niet onder druk zet; het promoveren op artikelen kent een ander karakter dan het schrijven van een monografie, het is wenselijk om de keuze af te stemmen met de andere onderzoeksprogramma's.

## Promotieduur

De doorlooptijd van promovendi was een punt van kritiek tijdens de vorige visitatie. Hoewel er verbetering is geboekt ten opzichte van het vorige meetpunt (nu rondt 38% in plaats van 22% van de

promovendi het proefschrift in vijf jaar af) blijft er ruimte voor verbetering. Uit de zelfevaluatie en de gesprekken tijdens de visitatie blijkt dat er al enkele maatregelen zijn genomen om de doorlooptijd verder in te korten, bijvoorbeeld door in te zetten op promoveren op artikelen en het aanbieden van de bovengenoemde 'start-up groepjes'.

Het is wenselijk om onder (oud-)promovendi de mogelijke redenen voor uitloop te inventariseren en zo zicht te krijgen op andere mogelijke stappen die de faculteit kan nemen om promovendi te ondersteunen bij het tijdig afronden van hun proefschrift. In sommige gevallen blijkt er ook sprake te zijn van het toekennen van een verlenging van de aanstelling aan het einde van de contractduur (een 'vijfde jaar'); het is hierbij onduidelijk of dergelijke verlengingen gepaard gaan met onderwijstaken, die mogelijk een negatief effect hebben op de doorlooptijd. De vraag rijst of het toekennen van een verlenging in sommige gevallen niet eerder het omgekeerde effect kan hebben.

## Onderwijstaken

Uit de gesprekken blijkt dat de promovendi tevreden zijn met de hoeveelheid onderwijstaken die ze moeten uitvoeren. De onderwijstaken van promovendi zijn in principe vastgelegd in het TSP van de promovendus (wat het belang van het opstellen van een TSP voor iedere promovendus verder onderschrijft). Toch lijken er veel verschillen te zijn tussen de individuele onderwijslast van de promovendi, met name over de onderzoeksprogramma's heen. Het was voor de commissie onduidelijk of er faculteitsbrede afspraken zijn over bijvoorbeeld de maximum onderwijslast en de verdeling van onderwijstaken over het promotietraject (bijvoorbeeld een laatste jaar vrijstelling van het geven van onderwijs). In reactie op het conceptrapport heeft de faculteit laten weten dat die afspraken er zijn. Hier is een norm voor, te weten "Richtlijnen Onderwijsinzet Promovendi", waaraan de directeur van de GGSL ook toetst bij de beoordeling/vaststelling van de (wijzigingen van de) TSP's. De commissie merkt daarover op dat die richtlijnen blijkbaar niet bij iedereen bekend zijn.

Ook krijgen de vakgroepen veel vrijheid om promovendi vrij te stellen van onderwijs. Dit is vanuit onderzoeksperspectief een goede ontwikkeling, maar geeft ook het risico tot ongelijke behandeling van promovendi. Het is voor promovendi belangrijk dat duidelijk is wat hun rechten en plichten zijn, zodat zij – waar nodig – aan de bel kunnen trekken.

## **Begeleiding en coaching**

Promovendi worden op verschillende manieren gesteund door de onderzoeksprogramma's ten behoeve van het ontwikkelen van een academische carrière. Tijdens de visitatie was de commissie onder de indruk van de vele

initiatieven binnen de GGSL, waarbij vaak expliciet werd aangegeven dat het schrijven van een proefschrift niet enkel gaat om het opdoen van wetenschappelijke kennis, maar ook om de sociale inbedding van de promovendus in de academische gemeenschap en het opbouwen van zelfvertrouwen als onderzoeker. De Career Awareness Officer speelt een belangrijke rol bij het begeleiden van promovendi in hun carrière, door al in de initiële fase aan te duiden welke elementen van belang zijn voor een lange termijnvisie. Er is op dit vlak veel diversiteit van activiteiten tussen de onderzoeksprogramma's en het zou mooi zijn als er kruisbestuiving en meer verankerde uitwisseling van *best practices* zou plaatsvinden.

## Aanbevelingen

### *Naamgeving onderzoeksprogramma's*

Het valt de commissie op dat de namen van de onderzoeksprogramma's niet altijd de lading van het onderzoek dekken. Een aantal programmanamen suggereert empirisch onderzoek, maar omvat ook (en soms vooral) disciplinair, dogmatisch onderzoek en een minder expliciet doordachte empirische component. De commissie adviseert om met enige regelmaat te verifiëren of de naamgeving van de programma's nog aansluit bij de inhoud van het onderzoek.

### *Bottom-up versus sturing van bovenaf*

De commissie vindt de bottom-up benadering een groot goed, onderzoekers kunnen zich richten op die onderwerpen die hen aanspreken binnen de kaders van de onderzoeksprogramma's. De keerzijde is dat er niet expliciet wordt gestuurd op onderzoeklijnen, op samenhang en samenwerking in het onderzoek. De faculteit mist daarmee mogelijk kansen. De commissie adviseert om met het oog op die aandachtspunten periodiek de balans per onderzoeksprogramma op te maken, maar ook van het totaal van onderzoeksprogramma's. Dat biedt kansen om scherpere keuzes te maken in de richting van het onderzoek en in concrete onderzoeksthema's.

### *Criteria voor kwaliteit van het onderzoek*

Het blijft de commissie onduidelijk op basis van welke criteria de faculteit het onderzoek beoordeelt en of dat voor alle onderzoeksprogramma's volgens diezelfde criteria geschiedt. De commissie adviseert om werk te maken van het formuleren van kwaliteitscriteria voor het onderzoek.

### *HR-beleid*

Er is sprake van een informele cultuur waarin veel met elkaar overlegd wordt. Dit gaat goed, zolang de verhoudingen goed zijn en de betrokkenen zich voegen in de cultuur van korte lijnen en informeel overleg. Om verschillende behandeling van onderzoekers uit verschillende programma's te voorkomen, adviseert de commissie om een vakgroepoverstijgend beleid te ontwikkelen, en bijvoorbeeld programmaleiders een formele

(mede)zeggenschapsrol te geven. Dit komt met name (nieuw gearriveerde) onderzoekers die niet zijn ingevoerd in dergelijke informele structuren ten goede.

### *Internationalisering*

Het taalbeleid - en vooral de taalpraktijk - is nog niet aangepast aan de nieuwe en zich ontwikkelende situatie waarin steeds meer internationale onderzoekers bij het GCLG werken. De faculteit is op dit punt zoekende. De faculteit wil niet volledig Engelstalig worden, maar wel open, inclusief en aantrekkelijk zijn voor onderzoekstalent uit het buitenland. Tussen beide doelstellingen bestaat een spanning die niet geheel valt weg te nemen. De commissie beveelt aan dat de faculteit in een transparant debat komt tot duidelijke, breed gedragen én gepraktiseerde taalnormen.

### *Open Science*

Het verdient aanbeveling om open science aspecten blijvend actief onder de aandacht van de gehele faculteit te brengen. Daarbij kan ook worden gedacht aan het beschikbaar stellen van extra financiering om open access publicaties te vergemakkelijken.

### *Promotieduur*

Het is wenselijk om onder (oud-)promovendi de mogelijke redenen voor uitloop te inventariseren en zo zicht te krijgen op andere mogelijke stappen die de faculteit kan nemen om promovendi te ondersteunen bij het tijdig afronden van hun proefschrift. In sommige gevallen blijkt er ook sprake te zijn van het toekennen van een verlenging van de aanstelling aan het einde van de contractduur (een 'vijfde jaar'); het is hierbij onduidelijk of dergelijke verlengingen gepaard gaan met onderwistaken, die mogelijk een negatief effect hebben op de doorlooptijd. De vraag rijst of het toekennen van een verlenging in dergelijke gevallen niet eerder het omgekeerde effect kan hebben.

# Bijlagen

## Bijlage 1: SEP 2021-2027 (Engels)

The committee was requested to assess the quality of research conducted by the UHS as well as to offer recommendations to improve the quality of research and the strategy of the UHS. The committee was requested to carry out the assessment according to the guidelines specified in the Strategy Evaluation Protocol. The evaluation included a backward-looking and a forward-looking component. Specifically, the committee was asked to judge the performance of the unit on the main assessment criteria and offer its written conclusions as well as recommendations based on considerations and arguments. The main assessment criteria are:

- 1) **Research Quality:** the quality of the unit's research over the past six-year period is assessed in its international, national or – where appropriate – regional context. The assessment committee does so by assessing a research unit in light of its own aims and strategy. Central in this assessment are the contributions to the body of scientific knowledge. The assessment committee reflects on the quality and scientific relevance of the research. Moreover, the academic reputation and leadership within the field is assessed. The committee's assessment is grounded in a narrative argument and supported by evidence of the scientific achievements of the unit in the context of the national or international research field, as appropriate to the specific claims made in the narrative.
- 2) **Societal Relevance:** the societal relevance of the unit's research in terms of impact, public engagement and uptake of the unit's research is assessed in economic, social, cultural, educational or any other terms that may be relevant. Societal impact may often take longer to become apparent. Societal impact that became evident in the past six years may therefore well be due to research done by the unit long before. The assessment committee reflects on societal relevance by assessing a research unit's accomplishments in light of its own aims and strategy. The assessment committee also reflects, where applicable, on

the teaching-research nexus. The assessment is grounded in a narrative argument that describes the key research findings and their implications, while it also includes evidence for the societal relevance in terms of impact and engagement of the research unit.

- 3) **Viability of the Unit:** the extent to which the research unit's goals for the coming six-year period remain scientifically and societally relevant is assessed. It is also assessed whether its aims and strategy as well as the foresight of its leadership and its overall management are optimal to attain these goals. Finally, it is assessed whether the plans and resources are adequate to implement this strategy. The assessment committee also reflects on the viability of the research unit in relation to the expected developments in the field and societal developments as well as on the wider institutional context of the research unit.

During the evaluation of these criteria, the assessment committee was asked to incorporate four specific aspects. These aspects were included, as they are becoming increasingly important in the current scientific context and help to shape the past as well as future quality of the research unit. These four aspects relate to how the unit organises and actually performs its research, how it is composed in terms of leadership and personnel, and how the unit is being run on a daily basis. These aspects are as follows:

- 4) **Open Science:** availability of research output, reuse of data, involvement of societal stakeholders.
- 5) **PhD Policy and Training:** supervision and instruction of PhD candidates.
- 6) **Academic Culture:** openness, (social) safety and inclusivity; and research integrity.
- 7) **Human Resources Policy:** diversity and talent management.

## Bijlage 2: Programma RUG Rechten 2022

### Maandag 14 november 2022

9:00	Startbijeenkomst commissie
12:00	Startvergadering met faculteitsbestuur
13:15	Lunch
14:30	Onderzoeksbeleid in algemene zin
16:00	Pauze en commissieoverleg
16:30	Jong talent en promovendi
18:00	Commissieoverleg

### Dinsdag 15 november 2022

8:30	Commissieoverleg
9:00	Gesprek met programmaleiders – deel 1 <ul style="list-style-type: none"><li>• Effective Criminal Law,</li><li>• Public Interests and Public Relationships</li><li>• User-friendly Private Law</li><li>• Onderzoeksgroep Bronnen van Byzantijns-Romeins Recht</li></ul>
10:30	Pauze
11:00	Gesprek met programmaleiders – deel 2 <ul style="list-style-type: none"><li>• Law on Energy and Sustainability</li><li>• Public Trust and Public Law</li><li>• Protecting European Citizens and Market Participants</li><li>• Transboundary Legal Studies</li></ul>
12:30	Lunch en commissieoverleg
14:30	Afsluitend gesprek met faculteitsbestuur
16:00	Mondelinge terugkoppeling van voorlopige bevindingen

## Bijlage 3: Kwantitatieve data

Tabel 1: Wetenschappelijk personeel

Faculteit	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	# / fte	# / fte	# / fte	# / fte	# / fte	# / fte
Hoogleraar	39 / 11,66	40 / 11,50	43 / 12,95	47 / 14,30	51 / 15,75	49 / 14,90
Universitair hoofddocent	22 / 8,59	23 / 7,80	18 / 6,30	12 / 4,91	12 / 4,93	11 / 4,30
Universitair docent	42 / 9,99	44 / 10,62	48 / 12,30	54 / 14,60	57 / 16,47	60 / 17,90
Onderzoeker	32 / 13,91	26 / 13,22	20 / 11,90	22 / 11,20	26 / 10,70	20 / 11,30
Werknemer-promovendus	51 / 31,34	53 / 33,53	45 / 26,10	31 / 18,50	33 / 22,80	40 / 28,50
Contractpromovendus	31 / 16,93	30 / 15,86	36 / 21,49	35 / 24,50	25 / 22,40	32 / 17,90
<b>Totaal wetenschappelijk personeel</b>	<b>217 / 92,42</b>	<b>216 / 92,53</b>	<b>210 / 91,04</b>	<b>201 / 88,01</b>	<b>204 / 93,05</b>	<b>212 / 94,80</b>

Tabel 2: Onderzoeksfinitiering

Financiering	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	fte	%	fte	%	fte	%	fte	%	fte	%	fte	%
1 <sup>e</sup> geldstroom	58,13	63	63,78	69	60,89	67	61,75	70	61,37	66	65,13	69
2 <sup>e</sup> geldstroom	3,95	4	4,24	5	4,31	5	2,57	3	3,83	4	2,99	3
3 <sup>e</sup> geldstroom	30,34	33	24,51	26	25,84	28	23,68	27	27,85	30	26,64	28
<b>Totaal</b>	<b>92,42</b>	<b>100</b>	<b>92,53</b>	<b>100</b>	<b>91,04</b>	<b>100</b>	<b>88,00</b>	<b>100</b>	<b>93,05</b>	<b>100</b>	<b>94,76</b>	<b>100</b>

Tabel 3: Onderzoekspublicaties

Faculty research output	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Total
Refereed articles	153	124	179	169	182	161	<b>968</b>
Non-refereed articles	61	57	71	48	76	31	<b>344</b>
Books	32	38	31	37	44	23	<b>205</b>
Book chapters	116	152	133	164	137	118	<b>820</b>
Conference papers	7	5	4	9	2	4	<b>31</b>
PhD theses	16	16	18	18	14	10*	<b>92</b>
Professional publications	350	330	302	361	295	285	<b>1923</b>
- Of which case notes	-144	-140	-132	-137	-129	-130	<b>- 812</b>
Publications aimed at the general public	20	14	31	46	36	11	<b>158</b>
Other research output	68	78	71	113	74	64	<b>468</b>
<b>Total</b>	<b>823</b>	<b>814</b>	<b>840</b>	<b>966</b>	<b>861</b>	<b>707</b>	<b>5011</b>